

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 619/2022-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľa a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], proti uzneseniam Okresného súdu Trnava č. k. 8 PP 84/2021 z 20. januára 2022 a Krajského súdu v Trnave č. k. 5 Tos 36/2022 zo 7. apríla 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 11. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia práv podľa čl. 3, čl. 6, čl. 8 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), podľa čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13 ods. 4, čl. 16 ods. 2, čl. 19 ods. 1, čl. 41, čl. 46 ods. 1 a čl. 144 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 1, čl. 4, čl. 7, čl. 47 a čl. 49 ods. 3 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) uzneseniami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Tieto rozhodnutia navrhuje zrušiť a vrátiť vec na opätovné prerokovanie, priznať náhradu výdavkov advokátovi a sumu 500 eur ako zadosťučinenie. Napokon žiada o ustanovenie právneho zástupcu na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ vykonáva dva tresty odňatia slobody, a to (i) trest odňatia slobody vo výmere 11 rokov, ktorý mu bol uložený rozsudkom Okresného súdu Komárno č. k. 11 T 66/2014 z 20. októbra 2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 4 To 98/2016 z 12. januára 2017 za spáchanie zločinu týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1, 2 Trestného zákona a (ii) zvyšok trestu odňatia slobody vo výmere 2 rokov, 9 mesiacov a 7 dní, ktorý mu bol nariadený na základe uznesenia Okresného súdu Trnava

(ďalej len „okresný súd“) č. k. 3 PP 134/2009 z 25. júla 2017 o neosvedčení sa v skúšobnej dobe podmieneného prepustenia, pričom pôvodne mu bol uložený vo výmere 11 rokov a 6 mesiacov rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 1 T 45/2001 z 31. októbra 2002 za spáchanie trestného činu vraždy podľa § 219 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

3. Okresný súd uznesením č. k. 8 PP 84/2021 z 20. januára 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“) podľa § 415 ods. 1 Trestného poriadku s poukazom na § 66 ods. 1 písm. b), ods. 2, ods. 3, § 67 ods. 1 Trestného zákona návrh sťažovateľa na jeho podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody (uloženého mu Okresným súdom Komárno) zamietol. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 5 Tos 36/2022-175 zo 7. apríla 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“) podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

4. Krajský súd v napadnutom uznesení zhrnul dôvody sťažnosti sťažovateľa a jeho obhajcu. Zistil, že okresný súd návrh sťažovateľa zamietol z dôvodu, že bol podaný predčasne, a to pred uplynutím jedného roka od právoplatnosti predchádzajúceho rozhodnutia o zamietnutí návrhu na podmienené prepustenie, ktorým bolo uznesenie okresného súdu č. k. 6 PP 151/2020 z 12. februára 2021 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 3 Tos 43/2021 zo 6. apríla 2021, teda sťažovateľ môže opätovne podať návrh na podmienené prepustenie po uplynutí 6. apríla 2022. Krajský súd považoval konanie okresného súdu predchádzajúce vydaniu rozhodnutia za súladné so zákonom a výrok za vecne správny. Bez potreby opakovania poukázal na napadnuté uznesenie okresného súdu. Námietky sťažovateľa a obhajcu považoval za nedôvodné, keď v prípade predčasne podaného návrhu na podmienené prepustenie nie je na mieste skúmanie splnenia materiálnych podmienok podľa § 66 ods. 1 Trestného zákona (preukázanie polepšenia a predpoklad vedenia riadneho života v budúcnosti). Za nedôvodné považoval aj námietky o neprimeranosti trestu, pretože v tomto konaní skúma výlučne splnenie podmienok podľa § 66 ods. 1 Trestného poriadku. Podmieneným prepustením nie je podľa súdu možné „skrátit“ trest z dôvodu, že v pôvodnom konaní bol uložený neprimerane prísny trest, súd nepreskúmava výšku trestu a jeho primeranosť. Neprimeranosť mohol sťažovateľ namietať v odvolacom konaní alebo v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch. Napokon krajský súd upozornil na to, že zo strany okresného súdu nešlo o spájanie trestov, ale o dva samostatné tresty. Skutočnosť, že z trestu uloženého Krajským súdom v Nitre bol sťažovateľ podmienené prepustený, spôsobuje, že si tento trest musí podľa § 68 ods. 5 Trestného zákona vykonať celý bez možnosti podmieneného prepustenia. Až následne začne vykonávať trest uložený Okresným súdom Komárno, z ktorého musí vykonať dve tretiny, a až následne bude formálna podmienka na podmienené prepustenie splnená, ako správne vysvetlil okresný súd.

5. Okresný súd k splneniu prvej zákonnej podmienky okrem iného uviedol, že dve tretiny z 11 rokov je 7 rokov a 4 mesiace a že sťažovateľ má začiatok trestu stanovený na 14. február 2014, do ktorého nastúpil po predchádzajúcom podmienenom prepustení. Po pripočítaní zvyšku trestu 2 rokov, 9 mesiacov a 7 dní určil dátum možného podmieneného prepustenia na 21. marec 2024 a poukázal na časť rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 6 Urtos 1/2016 z 21. januára 2016.

II. Argumentácia sťažovateľa

6. Súdny svoje rozhodnutia odôvodnili formalisticky, vôbec sa nevysporiadali s argumentmi sťažovateľa. Nezaoberali sa rozhodnutím najvyššieho súdu č. k. 6 Urtost 1/2016 z 21. januára 2016, ktoré potvrdzuje možnosť prepustenia tým spôsobom, že momentom podmieneného prepustenia by nastúpil výkon zvyšnej časti trestu, z ktorého nie je možné podmienené prepustenie, a po vykonaní tohto trestu by bol prepustený tak, že mu začne plynúť podmienka. Súdny mohli vec predložiť v zmysle čl. 144 ods. 2 ústavy ústavnému súdu. Nepoužili ani zásadu prednosti ústavne konformného výkladu. Z ústavnoprávneho hľadiska nie je akceptovateľné, že súdny odmietajú prejednať návrh sťažovateľa, ktorý sa týka prípadu, z ktorého je možnosť podmienené prepustenie žiadať (trest 11 rokov uložený Okresným súdom Komárno), aby mohol nastúpiť zvyšok trestu vo výmere 2 rokov, 9 mesiacov a 7 dní, ktorého výkon mal nariadený okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 3 PP 134/2009.

7. Vzhľadom na pomery sťažovateľa a jeho rodiny mu súdny neposkytli ochranu a spravodlivý proces, keď dva tresty spojili bez súdu, bez individualizácií do jedného trestu, ktorý je v celkovej výmere 13 rokov, 9 mesiacov a 7 dní neprimeraný páchanému činu a okolnostiam prípadu. Je to doslova kruté zaobchádzanie voči rodine, manželke bez príjmu s chorým synom, ide o nátlak na devastáciu rodiny, likvidáciu citových vzťahov a nerešpektovanie záujmov dieťaťa podľa Dohovoru o právach dieťaťa. Pri tvrdení o krutosti trestu sťažovateľ odkazuje na odlišné stanovisko sudcu Lajosa Mészárosa k rozhodnutiu sp. zn. PL. ÚS 6/09 a na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Weeks proti Spojenému kráľovstvu. Nevyvážený trest odňatia slobody môže byť vyvážený jedine cez inštitút podmieneného prepustenia, inak by mohlo dôjsť ku krutému zaobchádzaniu. Sťažovateľ odkazuje na analogické prípady z Českej republiky označením rozhodnutí ústavného súdu č. k. II. ÚS 4022/2018 z 30. júla 2019 a č. k. II. ÚS 482/2018 z 28. novembra 2018.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Na predbežnom prerokovaní ústavný súd potom preskúmal, či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

9. Sťažnosť má formálne nedostatky, chýba všeobecná náležitosť (plnomocenstvo na zastupovanie advokátom) a osobitná náležitosť návrhu na začatie konania (konkrétne skutkové a právne dôvody).

10. Ústavný súd na tomto mieste uvádza, že sťažovateľ v petite sťažnosti označil veľké množstvo referenčných základných práv a slobôd zaručených ústavou, dohovorom či chartou, avšak v odôvodnení ústavnej sťažnosti označené základné práva a slobody, resp. práva neindividualizuje vo väzbe na konkrétne sťažnostné námietky. Sťažovateľ označenými ustanoveniami argumentuje ako celkom, preto aj ústavný súd v odôvodnení tohto uznesenia reaguje na sťažnostné námietky bez konkrétneho prepojenia na sťažovateľom označené referenčné ustanovenia.

11. Napriek absencii právneho zastúpenia sťažovateľa a prítomnosti viacerých nedostatkov niektorých zákonom ustanovených náležitostí ústavnej sťažnosti (právne a skutkové dôvody) ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať sťažovateľa na doplnenie jeho podania. Vyhodnotil ho za obsahovo natoľko zrozumiteľné, že umožňuje realizovať ústavný prieskum a ani prípadné doplnenie ústavnej sťažnosti by nemohlo privodiť iné rozhodnutie o nej.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením okresného súdu:

12. Vo vzťahu k sťažovateľom napadnutému uzneseniu okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v zmysle princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy poskytuje ústavný súd v konaní podľa uvedeného článku ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je teda rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom ochranu základným právam a slobodám poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo a ústavný súd až subsidiárne.

13. Sťažovateľ podal proti napadnutému uzneseniu okresného súdu sťažnosť podľa Trestného poriadku, o ktorej rozhodol krajský súd napadnutým uznesením. Sťažovateľ teda využil možnosť podania riadneho opravného prostriedku proti napadnutému uzneseniu okresného súdu, o ktorej bolo krajským súdom aj rozhodnuté.

14. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie označených práv napadnutým uznesením okresného súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie (bod 1 výroku tohto uznesenia).

III.2. K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením krajského súdu:

15. Z obsahu sťažnostných námietok vyplýva, že sťažovateľ ústavnou sťažnosťou vyčíta súdu všeobecne formalizmus, neodpovedanie na jeho námietky, neposkytnutie súdnej ochrany, nepoužitie ústavne konformného výkladu. V značnej časti len reprodukuje argumenty zo sťažnostného konania.

16. Sťažovateľ nepredkladá ústavnoprávne relevantné argumenty na spochybnenie nosného záveru krajského súdu o nesplnení procesnej podmienky podľa § 415 ods. 1 Trestného poriadku. Neuviedol ani v rovine podústavného práva žiadnu úvahu odôvodňujúcu neaplikovanie lehoty podľa tohto ustanovenia procesného predpisu na jeho prípad. Pokračuje v argumentoch o neprípustnom spájaní trestov a o neprimeranosti ich celkovej výmery. Predkladá argumenty, ktoré by mohli byť relevantné pri posudzovaní splnenia formálnej a materiálnej podmienky, všeobecné súdy sa však nimi nezaoberali z dôvodu záveru o nesplnení spomínanej procesnej podmienky. Krajský súd nad rámec nosného záveru o predčasnosti návrhu sťažovateľa uviedol aj úvahy k splneniu formálnej podmienky podľa § 66 ods. 1 Trestného zákona (bod 5). Podobne nad rámec potrebný pre rozhodnutie odpovedal krajský súd na argumenty sťažovateľa o neprimeranosti trestu a spájaní trestov. Sťažovateľ potom v ústavnej sťažnosti brojí takmer výlučne proti argumentom krajského súdu, ktoré presahujú *ratio decidendi* napadnutého uznesenia.

17. Sťažovateľ sa v podstate domáha takého výkladu zákona, v dôsledku ktorého by mohlo byť už v súčasnej fáze výkonu oboch uložených trestov odňatia slobody rozhodnuté o jeho podmienenom prepustení, pričom k faktickej realizácii rozhodnutia (k prepusteniu na slobodu) by došlo až po výkone tej časti trestu, z ktorej sťažovateľa nie je možné podmienne prepustiť. Ústavný súd rozumie, že podľa individuálnych predstáv sťažovateľa by bol takýto výklad pre neho priaznivejší, ten však nekorešponduje s aktuálne platnou výslovnou právnou úpravou § 66 ods. 3 Trestného zákona. Argumenty sťažovateľa preto nie sú spôsobilé spochybniť ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia.

18. Ústavný súd v tejto súvislosti opätovne pripomína, že jeho úlohou nie je suplovať orgány verejnej moci, ktorým prislúcha interpretácia zákonov v rámci ich právnym poriadkom upravenej pôsobnosti a právomoci. Pri posúdení namietaného uznesenia krajského súdu nebolo úlohou ústavného súdu preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré krajský súd oprel svoje rozhodnutie, resp. odpovedať na otázku, či malo alebo nemalo byť návrhu sťažovateľa vyhovené (porov. III. ÚS 124/2021, II. ÚS 139/19, III. ÚS 53/2021, IV. ÚS 64/2021).

19. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (m. m. I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

20. Ústavný súd nezistil v napadnutom uznesení krajského súdu, ktoré posudzoval v spojitosti s napadnutým uznesením okresného súdu, prvky prílišného formalizmu, neodpovedanie na námietky sťažovateľa či neposkytnutie súdnej ochrany. Argumentácia sťažovateľa je pomerne strohá a v zásade sa svojím obsahom prekrýva spomedzi všetkých označených článkov len s obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Zjavne však ani z pohľadu tohto základného práva nie je vecne opodstatnená, keďže súdy svoj záver o predčasnosti návrhu zrozumiteľne a s odkazom na konkrétne okolnosti a aplikovanú právnú úpravu odôvodnili, preto ústavný súd ústavnú sťažnosť vo vzťahu k tomuto článku odmieta podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde. Vo vzťahu k ostatným označeným článkom ústavný súd uvádza, že vzhľadom na neuvedenie dostatočných právnych dôvodov sú splnené podmienky na odmietnutie tejto časti ústavnej sťažnosti pre nesplnenie zákonných náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde. Vzhľadom na sťažovateľovu žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd zároveň dodáva, že ani materiálny prístup nemohol viesť k záveru o potrebe prijať ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie z dôvodu vyhliadky možného úspechu. Úlohou ústavného súdu nie je iniciatívne vyhľadávať možné porušenia práv sťažovateľa, ktorý označí rôzne články ústavy alebo kvalifikovaných medzinárodných zmlúv, v ktorých sú zakotvené rôzne práva, často aj súbor práv.

III.3. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom:

21. Ústavný súd môže podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené

súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (I. ÚS 333/2020). V prípade ústavnej sťažnosti, pri ktorej je daný dôvod na jej odmietnutie, ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a preto neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a ústavný súd žiadosti sťažovateľa podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu